

Del 20-D-73 al 20-N-75

Diuen -ens encarreguen- que hem de parlar de la transició política espanyola i més concretament de les figures de Franco i Carrero Blanco. Una participació d'espai limitat i pensem que se'ns hi convi- da sense gosar-nos dir que cal enllestir-lo de pressa. Factors decisoris que obliguen a la brevetat i malauradament estronquen el desig de poder dir moltes coses d'aquest període important de la història d'Espanya.

Per la meua condició, llavors de *Procurador en Cortes* o de membre d'aquella mal anomenada *cámara de las ideas*, sobtadament, en el decurs d'un matí de pluja menuda i persistent, el del 20 de desembre de 1973, l'aleshores Governador Civil de Girona D. Victoriano Anguera, va assabentar-me per telèfon de la tràgica nova: *Han asesinado al Almirante Carrero*.

Penso, que per aquesta mateixa via en foren assabentats els restants cinc membres gironins del Parlament representants dels municipis, la Diputació, terç familiar i del *Movimiento*, respectivament.

De seguida vaig pensar que quelcom inesperat molt important havia succeït.

La figura de Carrero Blanco imposava per la seva condició de vice-president del Govern, per ser-ne destacat membre de l'exèrcit i pel seu aspecte, jo diria seriós i bondadós. La nova de la imprevista mort va deixar-me una mica confús o desconcertat i potser que les meves paraules donades per telèfon al governador, no estiguessen del tot lluides ni prou expressives.

Maurici Duran

Després de morir aquest home robust, de celles poblades i que sovint es mocava amb un mocador de butxaca força gros, fou convocada una reunió urgent per *lamentar su trágica desaparición* i per *condenar a los autores de tan cobarde atentado*. Temps i curiositat tingué, però, per atansar-me a aquella cantonada del Claudio Collo, on de sota terra va sortir-ne l'onada explosiva que va acabar amb la vida d'aquell especialista en temes navals, històrics i polítics.

De la desaparició d'aquest polític ençà, quelcom va anar perfilant-se, semblava amb major rigor cara a la nova projecció política d'Espanya. Fou per l'absència d'aquest important mandatari o perquè així havia de ser? Amb tota franquesa, penso amb aquesta darrera motivació. Perquè molt va costar encara portar a terme l'anomenada reforma política, prorrogant per dues vegades el parlament franquista després de la mort del *caudillo* succeïda dos anys després. Va costar molt desentranyar poc a poc, a totes les figures envellides, algunes amb calbesa evident, perquè poguessin integrar-se dins d'aquesta olla democràtica de la qual encara en gaudim, a pesar de tot i que fou possible, venturosament, penjar-la en els calamàstrecs sense haver-hi tragèdies.

Batiem l'anyada de faves. Els dies, assolellats i xafogosos, que precediren aquell 19 de juliol de 1936, així recomanaven fer-ho, perquè gairebé sempre, del rigor atmosfèric n'esdevé alguna tempesta estiuenca i tenir les faves endreçades significava, llavors, una nuvolada fora.

Vivències entorn de tres dates

Com a annex documental del dossier, presentem dues aportacions testimonials i anecdòtiques entorn de les tres dates més emblemàtiques de la transició política. Requerides directament pel coordinador del dossier, dues persones significatives s'han avingut a explicar, per primera vegada, la seva experiència viscuda d'uns dies històrics. Oferim els seus textos tal com ens han arribat, sense que la seva publicació suposi la identificació de la Revista amb llur contingut.

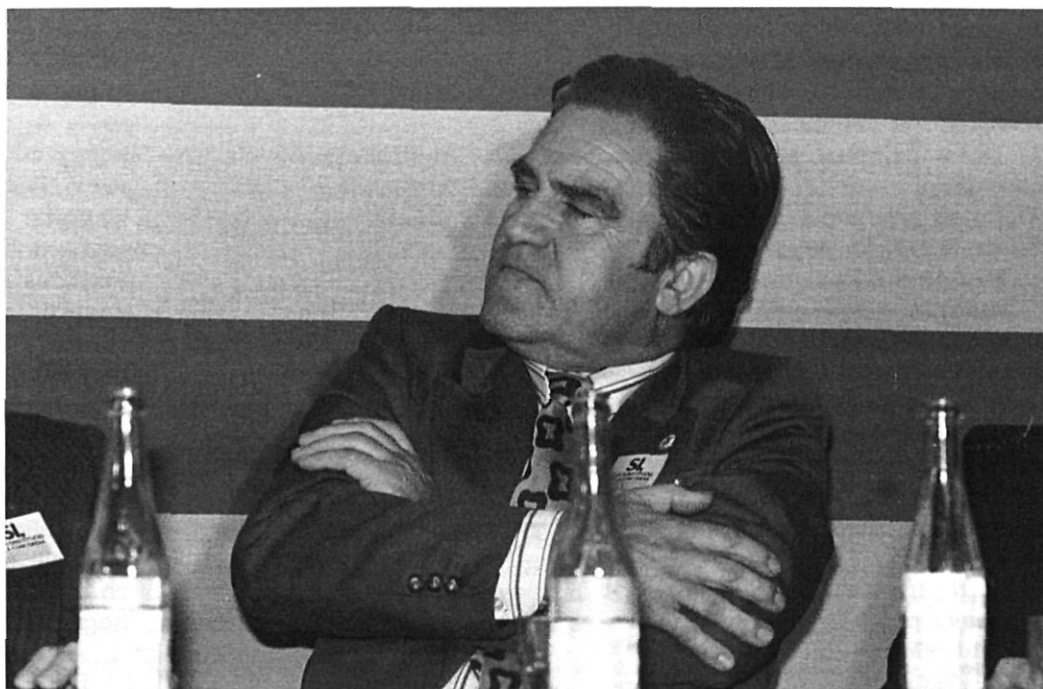
LA TRANSICIÓ DEMOCRÀTICA A GIRONA

GAMBOA

L'autor d'aquest article, al palau d'El Pardo.

S. MARTÍ

L'ex-procurador a Corts, candidat de la Lliga de Catalunya.

El despertar d'aquella data fou neguitós i esverat com qualsevol altre inici d'un dia atafegat d'estiu. Ran migdia va arribar la nova mitjançant la informació d'un captaire, assidu a la rodelia de Banyoles.

Era en Josep, a qui li dèiem *el de les lleis de Rússia* nascut a l'Empordà i que dormia sota els brancatges ufanosos dels roures. Aquesta vegada fou encara més escoltat que mai, perquè ell ja n'estava assabentat:

Ha estallat la revolució...
El general Franco s'ha fotut al carrer!

Foren les paraules textuais d'aquell home apedaçat i solcat d'arrugues. Mentrestant la batuda de faves s'anava accelerant i la corredissa de l'euga feia eixamplar el recorregut.

Fou la primera vegada a sentir parlar d'en Franco, però degut a la meva condició infantona d'aleshores -vuit anys i nou mesos-, no puc descriure ara amb prou amplitud de detalls els esdeveniments succeïts en aquells inicis d'una guerra de tant tristos records. Només puc cenyir-me als principals i íntims fets familiars. Mentre uns deien que es passarien a l'altre costat de la ratlla de França, altres que s'amagarien en el bosc i a casa hi havia el parer que si es demanava la *quinta*, valia més anar-hi. I així va tocar-li el rebre, l'any següent, al meu germà.

Incorporat en el seu dia el reemplaçament del 39, fou portat d'Osca primer i de Terol després. Prop d'Albarracín en el terme municipal de Santa Eulàlia, va deixar-hi l'ossada als 19 anys. Com tants i tants d'altres. Sense ideologia política de cap mena, només per haver nascut en una data inoportuna, només per culpa de la passió desmesurada d'una colla de caps calents.

Perdoneu aquesta introducció per a mi obligada d'uns mai oblidats records d'infantesa, perquè -i qui ho havia de dir- després de passar quasi quaranta anys posant saliva a segells de la mateixa fisonomia i movent xavalla de la del *Caudillo de España por la gracia de Dios* que encara perdura i curiosament sense ser-ne mai requerit per vetllar cap difunt, va

arribar el dia 20 de novembre de 1975 en el meu domicili de Camós, un telegrama que deia i que diu encara textualment el següent: 90112 BAÑOLAS DE MADRID 32240 35 20 1800 DE PRESIDENTE CORTES ESPAÑOLAS, RUEGOLE RECOJA EN SECRETARIA CORTES URGENTEMENTE ANTES DE LAS DOCE DE LA MAÑANA DIA VEINTIUNO COMUNICACION PRESIDENCIA ASIGNANDO TURNO VELA CAPILLA ARDIENTE SU EXCELENCIA.

Això vol dir que el primer i únic difunt que per ara he vetllat fou important, el d'aquell que per primera vegada vaig sentir-ne parlar durant la batuda de faves. Precisament el Cap d'Estat, el general Franco, q.e.p.d. Això vol dir que durant una part de la tarda d'aquell tardoral captard madrileny, vàrem vetllar, juntament amb altres *procuradores en Cortes* un difunt singular. O dit d'altra manera, que vaig tenir ocasió d'estar a prop d'un difunt destacat que mai no m'hagués pensat vetllar. I contemplar a la vegada -això encara més cal destacar-ho- l'emotiva processó inacabable d'homes, dones, vells, joves i mainada, que amb flors, plors i gestos adolorits volien

acomiarar o testimoniar el seu afecte al desaparegut Generalíssim. Una processó llarguíssima, monumental, increïble, que ningú no pot imaginar-se. En recordar-ho, en reflexionar-hi, sovint em pregunto: on són ara o de què se n'ha fet de tots aquells vocacionals admiradors del desaparegut dictador?

Molt de pressa van passar-me els vint minuts d'aquell tardoral i a la vegada històric dia. La tarda s'anava i ja se n'havia anat la figura política més decisòria dels quaranta anys. El meu pensament redoblava cap aquí i cap allà. Ja no tornaria a aixecar-se el dictador. Vaig pensar en el dia del començament de la guerra, amb la batuda de faves, amb les cartes encoratjadores que encara guardo del meu germà i amb un imaginat paratge d'oliveres, on deu reposar. Una vida malauradament perduda, com tants milers d'altres, per haver-se aixecat, precisament el que ara també reposava. Moltes faves s'havien repartit entorn i també per iniciativa de Franco. Fins aquí havia arribat la batuda definitiva i un nou horitzó apareixerà en endavant per adreçar el camí històric del nostre país.

Encara fa pocs mesos, però, en contemplar per la televisió l'enterrament de *La Pasionaria*, capdavantera que fou del partit comunista, apostaria que vaig conèixer entre la tan nombrosa concurrència, pel seu semblant tarannà i aspecte, algunes persones que deuen ser els assidus assistents als enterraments importants, aquests que no pas massa sovint es donen en aquest volgut país dels partits polítics, de les partides de cartes i sobretot dels caragirats. ♣